

**Notitie : Aanvullende quickscan flora en fauna
Schoolstraat Berlicum**

Locatie : Schoolstraat Berlicum (gemeente Sint-Michielsgestel)
Datum : 20 november 2013
Projectnummer : 211x06655
Opgesteld door : ██████████

Voorliggend verslag is opgesteld als aanvulling en actualisatie (op basis van de huidige uitgangssituatie) op de door BRO opgestelde natuurtoets flora en fauna van 11 september 2013.

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Verordening Ruimte (2012) is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijkerwijs significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en ██████████ zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte. De EHS en ██████████ vormen een robuust netwerk van natuurgebieden, agrarische gebieden met natuurwaarden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrictlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze quickscan

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de huidige natuurwaarden is op 19 november 2013 door een eco-loog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Ecotopen in het plangebied en de directe omgeving zijn in beeld gebracht. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast het veldbezoek zijn de gegevens uit de reeds eerder opgestelde quickscan gebruikt (met veldbezoek op 11 september 2013) en voor zover in de huidige situatie nog relevant, overgenomen. Vervolgens is een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Het plangebied ligt in het centrum van de kern Berlicum in de gemeente Sint-Michielsgestel. Het plangebied wordt begrensd door de straten Kerkwijk, Schoolstraat en Sassenheimseweg en de achterzijde van percelen aan de Muldershof. Ook een braakliggend terrein ten zuiden van de Schoolstraat hoort bij het plangebied. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de locatie zijn 190,2-388,6². De ligging van het plangebied is te zien in bijgevoegde afbeelding.

Afbeelding 1. Globale ligging van het plangebied.

Huidige situatie

Het plangebied is voor een deel bebouwd en verhard. Aan de Kerkwijk staat een gebouw met een bouwlaag en vier puntdaken. Aan de westzijde hiervan staat een fietsenhok met toegangspad. Langs de noordzijde van het plangebied staat wat oude schoolbebouwing (enkele bouwlaag met plat dak) met verharding langs de zuidzijde. Een groot deel van het plangebied ten noorden van de Schoolstraat is geëgaliseerd en bouwrijp gemaakt (hier stonden eerder een schoolgebouw en speelplaats). Aan de Schoolstraat, aan het toegangspad en nabij de oude schoolbebouwing staan diverse soorten bomen. Aan het toegangspad staat bovendien struikbegroeiing. De bomen aan de Schoolstraat staan in een plantsoen met gras, heg en struikplantsoen. Achter de bebouwing aan de Kerkwijk ligt een klein grasveldje.

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

Gebouwen langs de Kerkwijk

Bomenrij langs de Dorpsstraat

Oude schoolbebouwing langs achterzijde Mudershof

Fietsenhok bomenrij langs toegangspad

Het deel van het plangebied ten zuiden van de Schoolstraat ligt braak. Er zijn geen bomen of struiken aanwezig. Ook de omgeving van het plangebied is grotendeels bebouwd. Ten zuiden van de Schoolstraat is recentelijk een nieuw schoolgebouw gebouwd.

Toekomstige (geplande) situatie

De geplande ontwikkeling bestaat uit de bouw van 3 woningblokken: een aan de Kerkwijk, aan de Schoolstraat en een aan de Sassenheimseweg. Rondom de woningen zijn tuinen en parkeer- verhardingen voorzien. Achter de woningblokken ontstaat een binnenplaats die gebruikt zal worden als parkeerterrein.

Voor de toetsing wordt uitgegaan van het stedenbouwkundig plan (3 april 2013). Op basis hiervan kunnen de bomen aan de Kerkwijk behouden blijven. Alle andere bomen zullen op basis van het stedenbouwkundige plan moeten worden gekapt.

Voor de gewenste ontwikkeling zal alle bestaande bebouwing in het plangebied worden gesloopt.

In het stedelijke gebied van Berlicum zijn geen verblijfplaatsen of leefgebieden van strenger beschermde dieren bekend, wel zou de eekhoorn (beschermingsniveau 2) van boomrijke tuinen en parken gebruik kunnen maken. In het plangebied zijn geen eekhoornnesten of sporen aangetroffen; door de grote hoeveelheid verharding zal het hooguit incidenteel door eekhoorns gebruikt worden. Negatieve effecten op strenger beschermde zoogdiersoorten zijn op voorhand uit te sluiten.

Vleermuizen

In de bebouwde kom van Berlicum zijn verschillende soorten vleermuizen te verwachten, zoals de gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en grootoorvleermuis. Alle vleermuissoorten vallen onder beschermingsniveau 3 van de Flora- en faunawet. De gebouwen en bomen in het plangebied zijn op 19 november onderzocht op de aanwezigheid van geschikte invliegopeningen voor vleermuizen. De buitenmuren van de gebouwen hebben openingen zoals open stootvoegen waardoor vleermuizen naar binnen kunnen. Ook achter gevelbetimmeringen van bijv. de fietsenhokken kunnen vleermuizen wegkruipen. De meeste bomen in het plangebied hebben geen zichtbare holten, uitgezonderd een tweetal bomen langs de schoolstraat (ter hoogte van het braakliggende terrein) en het tweetal acacia's bij de oude schoolgebouwen aan de noordzijde van het plangebied.

De bomenrijen en plantsoenen in het plangebied kunnen onderdeel uitmaken van een foerageergebied of vaste vliegroute van vleermuizen. Het plangebied vormt door de aanwezige oude bomen een relatief beschermt gebied voor vleermuizen in de bebouwde kom van Berlicum.

Effectenbeoordeling

Door de sloop van de fietsenhokken en oude schoolgebouwen alsmede kap van bomen kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Daarnaast kan door het verwijderen van groen functioneel leefgebied (foerageergebied of vaste vliegroute) verloren gaan. Om te beoordelen of er daadwerkelijk verblijfplaatsen of essentiële delen van een functioneel leefgebied verloren gaan, is het nodig om aanvullend onderzoek uit te voeren. Voor vleermuisonderzoek is men gebonden aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol.

Wanneer blijkt dat er daadwerkelijk verblijfplaatsen of essentiële groenstructuren verloren gaan, wordt dit beschouwd als overtreding van de Flora- en faunawet. In dat geval is een ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet nodig. Een ontheffing kan in de praktijk worden verkregen indien men voorafgaand aan de ingreep passende mitigerende maatregelen neemt om negatieve effecten te verzachten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek op 11 september 2013 zijn in het plangebied enkele algemene vogelsoorten waargenomen, zoals houtduif, merel, roodborst en winterkoning. De bomen en struiken zijn geschikt als nestplaats voor dergelijke vogelsoorten. De bomen en struiken zijn niet geschikt als nestplaats voor jaarrond beschermde en/of kolonievormende vogels. De gebouwen in het plangebied zijn niet geschikt voor gebouwbewonende vogelsoorten zoals huismus en gierzwaluw. Wel heeft het schoolgebouw aan de zuidwestgevel een gevelbegroeiing met klimop. Daarin zouden vogels kunnen nestelen.

Effectenbeoordeling

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van EZ (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten').

Eventueel aanwezige nesten in de bomen en struiken zijn volgens de Flora- en faunawet uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Door de begroeiingen te verwijderen buiten de periode half maart- half augustus, kan het verwijderen of verstoren van vogelnesten redelijkerwijs worden uitgesloten. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar.

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied of de directe nabijheid is geen permanent oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën in het plangebied kan worden uitgesloten. Het plangebied is door de grote hoeveelheid verhardingen en het vrijwel ontbreken van geschikte schuilplaatsen ongeschikt als landhabitat voor amfibieën en reptielen. Het plangebied heeft geen waarde voor de genoemde soortgroepen.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten is op basis van habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens met voldoende zekerheid uit te sluiten. Dergelijke soorten stellen zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving, waaraan het plangebied niet voldoet.

Toetsing Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van wettelijk beschermde natuurgebieden. In een straal van 5 kilometer rondom het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden of Beschermde Natuurmonumenten. Gezien deze afstand en de zeer beperkte omvang van de ingreep zijn negatieve effecten vanuit de Natuurbeschermingswet op voorhand uit te sluiten.

Toetsing provinciaal natuurbeleid

Het plangebied ligt buiten de EHS of [REDACTED] zoals vastgelegd in de Verordening Ruimte (2012). Door de ontwikkeling wordt de provinciale groenstructuur niet aangetast.

Conclusie en aanbevelingen

Door de sloop van de nog aanwezige bebouwing en kap van bomen kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Daarnaast kan door het verwijderen van groen functioneel leefgebied (foerageergebied of vaste vliegroute) verloren gaan. Om te beoordelen of er daadwerkelijk verblijfplaatsen of essentiële delen van een functioneel leefgebied verloren gaan, is het nodig

om aanvullend onderzoek uit te voeren. Voor vleermuisonderzoek is men gebonden aan de meest recente versie van het Vleermuisprotocol.

Wanneer blijkt dat er daadwerkelijk verblijfplaatsen of essentiële groenstructuren verloren gaan, wordt dit beschouwd als overtreding van de Flora- en faunawet. In dat geval is een ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet nodig. Een ontheffing kan in de praktijk worden verkregen indien men voorafgaand aan de ingreep passende mitigerende maatregelen neemt om negatieve effecten te verzachten.

Bij het verwijderen van bomen, struiken en gevelbegroeiingen kunnen vogelnesten verdwijnen. Door deze begroeiingen te verwijderen buiten de periode half maart- half augustus, kan een overtreding van de Flora- en faunawet voor vogels redelijkerwijs worden uitgesloten. Hierbij dient te worden opgemerkt dat voor de Flora- en faunawet alle bewoonde vogelnesten beschermd zijn, ongeacht het tijdstip van het jaar.